

Łódź 24.09.2020 r.

dr hab. Aleksandra Bubicz-Mojsa, prof.AM
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów
w Łodzi

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

mgr XIAOFEI CHEN

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz.U. z 2017 roku poz.1789), Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz.U z 2018 roku poz.261) w sprawie szczególnego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art.179 ust 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669).

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, w oparciu o pismo z dnia 08.07.2020 r. informujące o powierzeniu mi decyzją RDA UMFC funkcji recenzenta pracy doktorskiej mgr Xiaofei Chen w dyscyplinie artystycznej – wokalistyka.

Wraz z pismem otrzymałam przesyłkę zawierającą:

1. Pracę doktorską – dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD oraz część opisową pracy doktorskiej w wersji drukowanej
2. Dokumentację Doktorantki:
 - a/Biografia artystyczna,
 - b/Kwestionariusz osobowy,

c/Informacja o wskazanych przez mgr Xiaofei Chen egzaminach doktorskich z dyscypliny podstawowej, dyscypliny dodatkowej oraz języka obcego

d/Wniosek do Dziekana Wydziału Wokalno-Aktorskiego UMFC o wszczęcie przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej – wokalistyka,

e/Informacja o pokryciu kosztów przewodu doktorskiego,

f/Propozycja tematu pracy doktorskiej, propozycja promotora,

g/Spis treści oraz koncepcja pracy doktorskiej,

h/Kserokopie certyfikatów nagród i wyróżnień tłumaczonych z języka chińskiego na polski przez tłumacza przysięgłego,

g/Programy czterech koncertów z udziałem Doktorantki z lat 2017-2018.

Sylwetka Doktorantki:

Mgr Xiaofei Chen urodziła się w Prowincji Henan - w tym rejonie Chin w latach 2001-2005 zgłębiała tajniki śpiewu pod kierunkiem profesora Ji Haibinga – słynnego w Prowincji Henan barytona. W lipcu 2005 roku ukończyła naukę muzyki na Wydziale Muzyki Instytutu Nauki i Technologii Rzeki Żółtej (Huanghe Science & Technology College), otrzymując tytuł licencjata nauk humanistycznych. Dyplom magistra sztuki Doktorantka uzyskała w czerwcu 2009 roku po odbyciu dwuletnich studiów II st. w Państwowej Akademii Muzycznej Republiki Białorusi (Belarusian State University of Music) na specjalności muzyka wokalna. Kolejny etap nauki to studia doktoranckie podjęte na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina, na kierunku śpiew operowy. Mgr Xiaofei Chen tak wspomina ten czas: „Rok 2017 był dla mnie bardzo szczęśliwy, był rokiem wartym pamięci. W tym roku przyjechałam do Warszawy, zaczęło się moje życie doktorantki. Szczęśliwy przypadek sprawił, iż spotkałam promotora, Panią profesor Krystynę Jaźwińską – Dobosz. Czułość, wspaniałomyślność, dobroć, gorące uczucia, niczym u rodzonyj matki, pozwoliły mi na odczucie ciepła w innym kraju, na innej ziemi.[...] Nasycona atmosfera nauki dała mi szansę na pełne poczucie czaru muzycznego pochodzącego z miejsca urodzenia Chopina, wszystko czego doświadczyłam pozostawiło w moim sercu głębokie wspomnienie. Wspomnienie nauki i życia na Uniwersytecie im. Chopina na zawsze pozostanie w mojej pamięci, jest bowiem moim najcenniejszym skarbem.”¹

W dokumentacji Doktorantki znalazłam programy czterech koncertów studentów Wydziału Wokalno-Aktorskiego UMFC z lat 2017-18. Wszystkie odbyły się w Warszawie, a Xiaofei Chen wykonywała na nich w większości arie z oper G. Pucciniego i muzykę chińską, co zapewne wynikało z podjętej pracy nad określonym repertuarem na studiach doktoranckich.

¹ X. Chen: *Różnice kulturowe pomiędzy Wschodem i Zachodem w kreacji postaci operowych. Różnice w kreacjach postaci kobiet Wschodu na przykładzie oper „Turandot” i „Żal za przeszłością”*. Praca doktorska. Warszawa 2020. Rozdział: „Podziękowania”

O innych sukcesach artystycznych na przestrzeni lat 2003-2013 świadczą liczne nagrody i wyróżnienia Doktorantki:

10.08.2003 r. - nagroda „Excellence Award” w Konkursie „Gwiazda Chin Centralnych” w kategorii Bel Canto Miasta Zhengzhou

Czerwiec 2004 r. - trzecie miejsce w Konkursie Młodych Wokalistów „Melodia Młodości” w ramach Dziewiątej Edycji Studenckiego Festiwalu Nauki, Kultury i Sztuki Prowincji Henan.

Kwiecień 2005 r. - tytuł honorowy Wybitnego Absolwenta Edukacji Średniej i Wyższej w rankingu Prowincji Henan w roku 2005.

Luty 2007 r. - trzecie miejsce w Konkursie Młodych Muzyków „Easyown” Nowej Wsi Miasta Jinhua

21.12.2011 r. - nagroda „Excellence Award” na Forum Wymiany Doświadczeń Zawodowych Personelu Pedagogicznego w roku 2011.

28.06.2013 r. - tytuł <<Wybitnej Indywidualności>>w Drugiej Edycji Konkursu Młodych Talentów

Pani Xiaofei Chen jest również wieloletnim pedagogiem. Już w 2005 roku, jako wyróżniająca się studentka otrzymała posadę nauczycielki muzyki w swoim macierzystym Instytucie Nauki i Technologii Rzeki Żółtej w Prowincji Henan. Od sierpnia 2010 roku do chwili obecnej pracuje na Wydziale Muzyki i Tańca Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Longnan w Prowincji Gansu na stanowisku Kierownika Katedry Muzyki Wokalnej.

Doktorantka jest żywo zainteresowana wymianą kulturową między Wschodem i Zachodem oraz integracją obu kultur. Widzę zgodność pomiędzy jej wykształceniem muzycznym i humanistycznym, działalnością artystyczną a wybranym tematem pracy doktorskiej.

Charakterystyka ocenianej pracy doktorskiej:

Praca doktorska mgr Xiaofei Chen pt. „Różnice kulturowe pomiędzy Wschodem i Zachodem w kreacji postaci operowych. Różnice w kreacjach postaci kobiet Wschodu na przykładzie oper „Turandot” i „Żal za przeszłością” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym w formie płyty CD oraz części opisowej w formie dysertacji, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

A/ DZIEŁO ARTYSTYCZNE:

Na całość płyty składają się następujące utwory:

1. G. Puccini – „Signore, ascolta” - aria Liu z I aktu op. *Turandot*
2. G. Puccini – „Tanto amore segreto” – aria Liu z III aktu op. *Turandot*
3. G. Puccini – Tu, che di gel sei cinta – aria Liu z III aktu op. *Turandot*

Wykonawcy:

Xiaofei Chen – sopran, Karolina Tańska – fortepian

4. Shi Guangnan – „Kwiat glicynii” – duet Zijun i Juanshenga z op. *Żal za Przeszłością*
5. Shi Guangnan – „Promienie zachodzącego słońca” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*
6. Shi Guangnan – „Szum wiatru” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*
7. Shi Guangnan – „Nieszczęsny żywot” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*

Wykonawcy:

Xiaofei Chen – sopran, Haiguang Wang – tenor, Jia Zeng - fortepian

Nagranie zostało zrealizowane w 2019 roku. Na płycie znalazło się siedem utworów. Trzy pierwsze reprezentują twórczość operową w stylu zachodnim zaś pozostałe cztery tę w stylu chińskim. Część pierwszą, nazwaną przeze mnie roboczo „europejską” Doktorantka realizuje przy współudziale polskiej pianistki, zaś część drugą „azjatycką” najprawdopodobniej z towarzyszeniem chińskiego tenora (jeden duet) i chińskiego pianisty. Głos solistki „stapia się” z dźwiękami instrumentu tworząc spójną interpretację. W obu przypadkach muzycy korzystali z wyciągów fortepianowych, dość wiernie oddających harmonię i operowy charakter wybranych fragmentów. Jeśli chodzi o operę *Żal za Przeszłością*, przyznaję szczerze, że z czystej pasji poznawczej chętnie posłuchałabym arii Zijun w wersji oryginalnej, z efektem brzmienia pełnej orkiestry. Wiem, jak trudne byłoby to przedsięwzięcie dla Doktorantki, dlatego całkowicie akceptuję wybór fortepianu.

Na obwolucie płyty ani w dysertacji nie znalazłam niestety informacji o miejscu nagrania, dokładnej dacie, realizatorach dźwięku itp. Po odtworzeniu zawartości, na komputerze pojawiły się daty zamieszczenia materiału muzycznego: 24.02.2019 r. – fragmenty *Turandot*, 27.04.2019 r. – fragmenty *Żalu za Przeszłością*. Po wysłuchaniu płyty na trzech różnych odtwarzaczach mam wrażenie, że obie części powstały w nieco odmiennych warunkach akustycznych.

W dziele artystycznym mgr Xiaofei Chen prezentuje swoją autorską interpretację kreacji postaci kobiet Wschodu na przykładzie oper *Turandot* i *Żal za Przeszłością*. Doktorantka dysponuje lirycznym sopranem o jasnej barwie, predestynującym ją do realizacji partii Liu i Zijun. W swojej interpretacji artystka podkreśla typowe cechy chińskiej kobiety: lojalność i dobroć, wierność wobec miłości, czystość i szlachetność Liu oraz pokorę, posłuszeństwo, wytrwałość, pracowitość i łagodność, prostolinijność, dobroć Zijun.

Uwagi wykonawcze odnośnie kreacji postaci Liu:

1. G. Puccini – „Signore, ascolta” - aria Liu z I aktu op. *Turandot*
2. G. Puccini – „Tanto amore segreto” – aria Liu z III aktu op. *Turandot*
3. G. Puccini – Tu, che di gel sei cinta – aria Liu z III aktu op. *Turandot*

Od strony technicznej głos jest prowadzony prawidłowo wedle wszelkich prawideł zachodniej sztuki śpiewu klasycznego. Widać ogromną pracę nad dykcją, która ogólnie jest poprawna, a momentami bardzo dobra, doceniam starannie wymawiane r, której to spółgłoski nie ma w języku chińskim. Moją uwagę zwróciła subtelność głosu, wrażliwość na niuanse muzyczne,

czystość intonacyjna, częste stosowanie dynamiki *piano*. Doktorantka bardzo starannie realizuje uwagi zawarte w partyturze i znakomicie rozumie przesłanie śpiewanych arii. W interpretacji brakuje mi jednak większego zróżnicowania dynamicznego w stylu romantycznego *bel canto*. Artystka konsekwentnie unika zbytnej egzaltacji i tonuje nagłe wybuchy emocji zasugerowane w partyturze i warstwie tekstowej. Frazy romantycznej melodii jak na mój gust są zbyt stojące, a muzyka brzmi zbyt kontemplacyjnie. Doktorantka najlepiej odnajduje się w lirycznych kontekstach arii. Zwróciłam uwagę na pięknie wykonane zakończenie arii „Signora ascolta”. Na słowach „Liu non regge piu!, Ah pieta!” Xiaofei Chen pięknie sfilowała dźwięk na końcowym b dwukreślnym.

W arii „Tanto amore segreto”, która jak stwierdza Doktorantka, w zamierzeniu Pucciniego ma bardzo dramatyczny przebieg, moment sprzeciwu Liu wobec okrucieństw księżniczki Turandot wybrzmiewa moim zdaniem zbyt łagodnie, dając wrażenie dystansu emocjonalnego śpiewaczki. Taka interpretacja, moim zdaniem, to kolejny przykład zastosowania wiarygodności historycznej jako klucza do kreacji kobiecej postaci chińskiej. Autorka pisze następująco: „[...] gdy w operze Liu wyznaje miłość swojemu panu, stara się go powstrzymać, gani księżniczkę za okrucieństwo, a nawet przez poświęcenie swojego życia budzi w księżniczce zdolność do miłości i ratuje księcia, to są to sytuacje, które w dawnym społeczeństwie chińskim nie miały prawa się wydarzyć.”² W interpretacji chińskiej artystki nie jest to zatem „europejski” żarliwy krzyk wyzwolonej kobiety, lecz wypowiedź pełna „azjatyckiej” feudalnej uległości.

W arii „Tu che di gel sei cinta” Doktorantka akcentuje smutek i nastrój zbliżającej się śmierci: „Puccini napisał rolę Liu na sopran liryczny i jej głos powinien być miękki, liryczny i subtelny, a śpiewane przez nią linie melodyczne – płynne a frazy szerokie. Aria <<Tu che di gel sei cinta>> ukazuje Liu jako postać o bogatej wewnętrznej emocjonalności, choć na zewnątrz wydaje się bezradną, delikatną kobietą.”³ I jeszcze inna wypowiedź Doktorantki: „W partyturze zapisane jest oznaczenie *Andantino mosso, con dolorosa espressione*, tempo jest określone jako 69 miar na minutę, a całej arii towarzyszy akompaniament zawierający elementy o charakterze pogrzebowym. Te oznaczenia wystarczają by stało się jasne, że aria jest powolnym utworem o smutnym nastroju i stosunkowo słabej dynamice”⁴.

W mojej ocenie omawiana pierwsza część dzieła artystycznego od strony wykonawczej stanowi realizację założeń i tematyki pracy doktorskiej.

Uwagi wykonawcze odnośnie kreacji postaci Zijun:

4. Shi Guangnan – „Kwiat glicynii” – duet Zijun i Juanshenga z op. *Żal za Przeszłością*
5. Shi Guangnan – „Promienie zachodzącego słońca” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*
6. Shi Guangnan – „Szum wiatru” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*

² Ibidem, Podrozdział 4.4.2. „Analiza różnic w charakterach postaci Liu i Zijun”

³ Ibidem, Podrozdział 4.5.3. „Analiza wykonawcza arii Liu – Tu, che di gel sei cinta”

⁴ Ibidem, Podrozdział 4.5.3. „Analiza wykonawcza arii Liu – Tu, che di gel sei cinta”

7. Shi Guangnan – „Nieszczęsny żywot” – aria Zijun z op. *Żal za Przeszłością*

Druga część płyty jest w moim odczuciu zdecydowanie ciekawsza. Zawiera materiał egzotyczny, mało znany europejskiemu odbiorcy. Urzekło mnie piękno opery *Żal za Przeszłością*. Jest to opowieść o pragnieniu miłości dwojga ludzi w realiach feudalnego społeczeństwa początku XX wieku. Kompozytor rezygnuje z tradycyjnego podziału na akty, sceny itp., zaś strukturę opery porządkuje natura: „Zmieniające się pory roku wskazują zmiany psychologiczne postaci dramatu i cztery różne etapy rozwoju ich uczucia.”⁵ Nowy rodzaj opery asymiluje elementy tradycyjnych sztuk dramatycznych, np.: partie mówione (nianbai), chińskie techniki wokalne, elementy rytmiczne i muzyczne.

W moim odczuciu śpiewaczka czuje się bardzo dobrze w zaproponowanej przez siebie konwencji wypowiedzi artystycznej. Tym razem Doktorantka kreuje postać chińską napisaną w duchu tej kultury. Zaskoczyła mnie jej umiejętność modulacji głosu i łączenia emisji klasycznej z elementami śpiewu tradycyjnego. Przez to jej interpretacja postaci Zijun nabiera niepowtarzalnego i niespotykanego w estetyce europejskiej kolorytu. Uzasadnione jest zastosowanie bardzo jasnej barwy, która momentami brzmi nawet jaskrawo, szczególnie w duecie z tenorem. Wyraźnie słychać nieco inne usytuowanie dźwięku w aparacie fonacyjnym oraz swobodną dykcję wynikającą z artykułowania tekstu w ojczystym języku. Śpiew Doktorantki jest bardzo emocjonalny, interpretacja wyraźnie zmienia się wraz ze zmianami pór roku oraz etapami miłości Zijun i Juanshenga: od rozbudzonej nadziei na wolną miłość w duecie „Kwiat glicynii”, czy arii „Promienie zachodzącego słońca”, aż po stopniową utratę złudzeń w arii „Szum wiatru” oraz rozpacz rozstania i całkowitą niemoc w arii „Nieszczęsny żywot”. We wszystkich zaprezentowanych fragmentach słychać powtarzający się ludowy motyw „kwiatów glicynii”, zachwyca brzmienie języka chińskiego w połączeniu z klasyczną emisją głosu. O ile w ariach Liu brakowało mi niekiedy *legata*, tutaj melodia języka chińskiego całkowicie uzasadnia deklamacyjny charakter frazowania. Głos Doktorantki oddaje łagodność i szlachetność tragicznej postaci Zijun.

Pomimo zmian i dramatycznych przeżyć bohaterów opery, muzyka brzmi łagodnie i szlachetnie. Wszelkie zmiany nastrojów, chociaż subtelnie stonowane na wzór chiński, mają głęboki i przekonujący wydźwięk.

Podsumowanie: Usłyszałam spójną interpretację fragmentów dwóch dzieł ukazujących postaci chińskich kobiet. Chociaż *Turandot* i *Żal za Przeszłością* reprezentują dwa odrębne kręgi kulturowe i dwa podejścia do przeżywania głębi uczuć stwierdzam, że w dziele artystycznym mgr Xiaofei Chen w konsekwentny sposób zrealizowała swoją autorską koncepcję kreacji tych postaci. Konstrukcja i realizacja dzieła artystycznego nie budzą w moim przekonaniu zastrzeżeń merytorycznych.

b/ DYSERTACJA

Część opisowa pracy doktorskiej to 147 – stronicowy maszynopis, na który składają się: streszczenia w języku polskim i angielskim, Wprowadzenie, cztery rozbudowane rozdziały

⁵ Ibidem, Podrozdział 3.1.2. „Zarys fabuły opery *Żal za przeszłością*”

wraz z podrozdziałami, Podsumowanie, Podziękowania, Opis dzieła artystycznego, Bibliografia.

Już we „Wprowadzeniu” Autorka podkreśla znaczenie opery *Żal za przeszłością*: określając ją jako wzór syntezy zachodniej opery z językiem chińskiej muzyki ludowej oraz jedną z pierwszych chińskich oper liryczno-psychologicznych.

Rozdział I: „Formowanie się i rozwój opery zachodniej w Chinach oraz dzieje opery w Europie” zawiera bardzo interesujące, chociaż mało znane fakty na temat kształtowania się współczesnej opery chińskiej. Na zasadzie symetrii Doktorantka omawia także rozwój twórczości operowej na Zachodzie, poczynając od starożytnej Grecji i Rzymu. Ten fragment pracy zawiera, moim zdaniem, wiele uproszczeń i niepotrzebnych skrótów myślowych. Autorka znajduje liczne analogie pomiędzy tradycyjną konwencją opery zachodniej i współczesną operą chińską.

Rozdział II: „Analiza tła i muzycznych cech oper *Turandot* i *Żal za przeszłością*”. W tej części pracy poznajemy sylwetki obu kompozytorów, szerszy kontekst powstania obu oper oraz najważniejsze cechy twórczości Giacomo Pucciniego i Shi Guangnana.

Rozdział III: „Analiza porównawcza oper *Turandot* i *Żal za przeszłością*”. Doktorantka podkreśla nowatorstwo opery Shi Guangnana i udowadnia, że *Żal za przeszłością* stanowi wzorcowe dzieło odpowiadające estetycznym wymaganiom współczesnej chińskiej publiczności.

Rozdział IV: „Analiza kreacji postaci kobiecych w operach *Turandot* i *Żal za przeszłością*”

Chociaż w poprzednich rozdziałach mgr Xiaofei Chen uwzględniała trzy postacie kobiece: Liu, Zijun i Turandot, ostatecznie głównym przedmiotem analizy stają się Liu oraz Zijun. Doktorantka uzasadnia swój wybór za pomocą kryterium wiarygodności. Według niej postać Turandot znacznie odbiega od wzoru chińskiej kobiety, zaś Liu bardzo go przypomina. Doktorantka zachęca nas do odkrycia kultury chińskiej, jej estetyki, logiki i struktury w szerszym humanistycznym kontekście.

W podrozdziale 4.5. pt. „Analiza wybranych arii Liu oraz arii Zijun i jej duetu z Juanshengiem (stanowiących dzieło artystyczne niniejszej dysertacji)” Doktorantka wyczerpująco przedstawia najważniejsze uwagi wykonawcze i swoją koncepcję realizacji poszczególnych utworów. Wiele zawartych w tej części uwag przytoczyłam przy omawianiu dzieła artystycznego i jego realizacji.

„Podsumowanie” zawiera kilka uwag końcowych odnośnie problemów komunikacji międzykulturowej pomiędzy Wschodem i Zachodem.

Doktorantka dołączyła także „Podziękowania” oraz dodatek pt. „Opis dzieła artystycznego”, który w istocie jest spisem zawartości płyty CD.

Obszerna Bibliografia zawiera listę 85 pozycji książkowych, 78 czasopism, 25 prac związanych tematycznie z pracą doktorską. Są to źródła w języku chińskim. Oprócz tego Bibliografia zawiera 8 pozycji literaturowych w języku angielskim i niemieckim. Doktorantka w trakcie narracji odwołuje się w przypisach do niektórych źródeł podanych w Bibliografii. Biorąc pod

uwagę bogactwo źródeł zawartych w Bibliografii w moim odczuciu Doktorantka w trakcie narracji dość często stosuje bezpośrednie odniesienia, wykazując się szeroką wiedzą merytoryczną.

Podsumowanie: Mgr Xiaofei Chen przedstawiła do oceny dysertację napisaną w języku polskim. Tłumaczenia z języka chińskiego dokonał Sebastian Jurgiel. Pomimo drobnych potknięć stylistycznych i kilku niezgrabnie ujętych sformułowań, struktura formalna, prezentacja hipotez i celów badawczych, poprawność językowa i metodologia pracy nie budzą moich zastrzeżeń. Autorka wykazała się dużą wiedzą ogólną na tematy związane z głównymi założeniami pracy. Dysertacja spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w obowiązujących przepisach.

Konkluzja:

Praca doktorska mgr Xiaofei Chen – zarówno zaprezentowane dzieło artystyczne, jak i jego opis stanowią spójny, w pełni oryginalny materiał, który oceniam pozytywnie. Kształt muzyczny dzieła oraz sztuka wykonawcza Kandydatki, szczególnie w kontekście założeń wykonawczych nie budzą w moim przekonaniu zastrzeżeń merytorycznych. Dzieło prezentuje wymagany poziom artystyczny, a opis dzieła udowadnia szeroką wiedzę teoretyczną Doktorantki. Za Novum uważam przybliżenia polskiej publiczności mało znanego do tej pory w Europie dzieła Shi Guangnana *Żal za przeszłością*”, ustalenie koncepcji wykonawczej partii Zijun z tej opery i realizacja jej przez Doktorantkę zgodnie z zasadami estetyki współczesnej opery chińskiej.

Praca doktorska wnosi wiele interesujących treści w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. Tym samym, niniejszym stwierdzam, że praca doktorska Pani mgr Xiaofei Chen spełnia wymagania ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

dr. hab. Aleksandra Bubicz-Mojśa, prof. AM

